

לפני 25 שנה

בניליון, "העולם הזה" שראה את השבוע לפני 25 שנה כדיוק, פורסם מאמרו של העורך, "מי האויב, כעצב?" שבו המשיך לבחון את האופציות המדיניות למלחמה או לשלום במזרח התיכון. ככתבת תחקיר נוספת, כמוסגרת סדרת הכתבות על מדיניות-הטימות של ישראל, תיארה ירדן על כלכלתה וצבאה, תחת הכותרת "ירדן — סניף החברה האימפריאליסטית בע"מ". השבוע לפני 25 שנה, נפתח מיבצע, "צבירת '56", תחרות יופי ואופי, שבה ניצחה אופירה ארז, כיום אופירה נבו, רעיית סיפורו של איסקר פרידמן, "הרדיפה אחרי הקאפרי", תארך

ניצול-שואה הרודף אחרי הקאפו, שהיה חברו לספסל הלימודי דים. מדור הקולנוע סקר את אחד הפרטים ההיסטוריים ביותר של אותה תקופה, "זרע הפורענות", בכיכובם של גלן פורד ופידני פואטייה. בשער הגליון: מועמדת לתחרות, "צבירת '56" אופירה ארז.

פתיחת תחרות צבירת 56

"העולם הזה" 950 תאריך: 29.12.1955

עצמות דויד רוזאל מפקד האצ"ל מובאות ארצה *

אנשי אלמוגי והפלמ"חניק * הלוז והדירה

חולדות

שיבתו של ב"ח

מכוננית צבאית בריטית התקדמה בזהירות בנותף העיראקי לעבר העיירה פאלוגיה. ששה אנשים ישבו בה, שניים לבשו את מדי צבא הוד-מלכותו: מפקד הגדוד ושלישו: ארבעת האחרים היו אזרחים, ששוחחו ביניהם בשפה מורה. מדי פעם הפנה המפקד הבריטי את ראשו, שאל לעצתו של אחד האזרחים, גבר חסון וממוצע קומה, בעל פנים רחבות וגומה אופיינית על הסנטר הגברי הבולט. היה ניכר כי "מיסטר בן-משה" רגיל לתת פקודות — הוא חשב במהירות, הודיע את החלטתו במילים קצובות, באנגלית טובה, אך מורגש היה בה ניב זר. הבריטי עשה כדבריו.

קשה היה לתאר קבוצה מורה יותר. כי האזרח היה מפקד אירגון צבאי בלתי ליגאלי, שוחרר לא מכבר ממחנה-מעצר כריטי. לידו ישב סגנו, צעיר רמת-גני, בעל עיניים ירוקות חודרות בשם יעקב

ה'20 במאי 1941, כי דויד רוזאל, מפקד האירגון הצבאי הלאומי בארץ-ישראל נהרג. תזכיר ככלא. "בן-משה" נקבר בבית הקברות הצבאי הבריטי בחבניה. כעבור שנה, כאשר ביקרה אשתו שושנה במקום, נשאלה על-ידי המפקד המקומי מה היתה דרגתו הצבאית. שושנה אמרה, "אלוף" * אך לא ידעו כיצד לתרגם את המילה ל-אנגלית. שאל האנגלי: "אולי קפטן?" שושנה שחשבה כי קפטן הוא רבי-חובל השיבה בחיוב. לכן רשמו האנגלים על הקבר "קפטן דויד רוזאל". וגולדה האגדה כאילו רוזאל נתמנה לסרן בצבא הבריטי. היתה זאת רק אחת מאגדות רבות. אמת: בשעת מסרו בסרפנד הגיש רוזאל תזכיר למפקד הצבא הבריטי, הציע לו הסכם לביצוע פעולות-חבלה בידי חיילי האירגון הצבאי הלאומי מאחרי קווי האויב הנאצי באירופה. כמו מפקדי הפלמ"ח, התנגד רוזאל לגיוס הנוער הארצישראלי ליהדות הבריטיות, אך הסכים לשייחוף פעולה עם האנגלים במיבצעים עצמאיים.

המפקד העליון הבריטי במרחב, גנראל ארציבאלד ויוול, נזכר בתזכיר זה כשפרץ המרד הפירונאצי בעיראק. הוא הציע ל-רוזאל (בלי כל תמורה פוליטית או אחת) כי האירגון ישלח מרגלים לבגדאד, לאסוף

חששה פן יתפרש הדבר כצעד פרו-ציוני, וסירבה. השנה נעברה הממשלה העיראקית סוף-סוף ללחץ הבריטים. תנאיהם היו: הדבר לא יפורסם ברבים בעולם ובישראל, והגופה תיקבר לפי שעה בקפריסין. רק כעבור תקופה נוספת היא תועבר לישראל. ביום שני שעבר נחת מטוס צבאי בריטי בשדה התעופה של ניקוסיה. בנוכחות רעייתו של רוזאל הועבר הארון למכוננית הקונסוליה הישראלית, שם הונח 24 שעות. למחרת נקבע הארון בבית-הקברות של מארגו, בקירבת העיר.

סוד יסקיף. באותו יום נודע הדבר לרוב עיתונאי ישראל, אולם כולם נתבקשו לשמור על הדבר בסוד, כדי לא לגרום אי-נעימות לממשלה הבריטית ולעכב במעט את העברת הארון לישראל. מעריב, שרוב עורכיו הם בעלי עבר רוויזיוניסטי, הפר את הסוד ופורסם את הידיעה בכותרת הראשית, תוך תיאור מפורט. כך השיג הצהרון "סקופ" על כל שאר העיתונים, ובכללם העיתון הרוחני, שלא הזכיר את העניין אף במילה אחת.

חיפה

לפקודה תמיד אנחנו

היתה זו תהלוכת אחד במאי שיגרנית. לפני הבמה בחיפה עברו בסך קבוצות קבוצות של פועלים לבושי חולצות כחור-לוח, נושאים בידיהם כרזות וסיסמות. מנגינת לפקודה תמיד אנחנו שהשמיעה תיזמורת הפועל הקולנית שימשה מעין מארש פועלי. מדי פעם היהדו סיסמות של קומיניסטים, ששותקו מיד במכות נאמנות על ידי אנשי פלוגות הפועל, עליהם פקד אישית מזכיר מועצת פועלי חיפה ח"כ יוסף אלמוגי.

הרגל המוחולל. לפתע נתקל מבטו המרוצה של מזכיר אגודת פועלי-המתכת בצעיר גבוה ותסון שנשא את דגל האגודה ברמה. הוא הודעו. יחזקאל הכוהן (28) לא היה איש מפא"י, ולכן היה פסול לתפקיד נעלה זה. הוא ניגש אליו, מלווה בכמה שומרי-ראש, ובקול מתכתי וגוקשה ציונה על יחזקאל הכוהן הנדהם להחזיר את הדגל, ותקעו אותו בידי מפא"יניק קטן וחלוש שכימעט כרע תח תנטל דגל האגודה.

יחזקאל הכוהן ותיק הפלמ"ח חרק שן מעלבון הסתלק מהמקום. הוא לא יכול היה להשלים ונעצר ליד במת המיצעד, טיפס על עץ סמוך וצעק בקולי קולות: "בזו למפא"י!" צעקותיו נשמעו ברמקול, והועברו לאורך כל מסלול המיצעד.

עשרה אנשי-אגודה מפלוגות הפועל קרבו בהבעה מאיימת לעבר העץ וקראו ליחזקאל לרדת. פניהם העידו בהם שלא התכוונו ללספסו עם רדתו. מצבו של האיש על העץ הלך והחמיר. לאושרם של ביריוני הפועל שלף יחזקאל פגיון וקרא אליהם: "מי שיעז לגעת בי, ירגיש פגיון זה!" האיום עשה את שלו וגיבורי חושיסתאמי נזכרו לפתע בקיומה של המיטסרה. הם הזעיקו שני שוטרים, שפקדו עליו לרדת והובילוהו לתחנת המיטסרה כשיבויי הפועל מזנבים ומנחיתים עליו מכות מאחור.

בשבוע שעבר הובא יחזקאל הכוהן בפני שופט-השלום אריה כלימור בחיפה, ונידון לקנס של 18 ל"י. בעוון, נשיאת פגיון ללא רשות והתנהגות פרועה במקום ציבורי. היריה יחזקאל בקול למשמע פסק-הדין: "מה היה קורה אלמלא נשאתי פגיון?"

ינסמון צ'רצ'יל מייסד את ירדן

עבדאללה, מלכה הראשון של ירדן. צ'רצ'יל, שהיה שר-החשובות אחרי מליחמת העולם הראשונה, הוא אבי רעיון כינונה של מדינת ירדן, שנועדה לפתור את בעיות המישפחה ההאשמית. ציור זה פורסם במיסגרת כתבת-תחקיר מקיפה על ירדן.

ירידור. שני האזרחים האחרים היו "טירי ריסיים" מנוסים, האחד בן עיראק והשני ארצישראליים מובהקים. שמש היה סיקה וחרוזי.

המכוננית לא הרחיקה בנסיעתה. האיזור כולו הוצף במים על-ידי הגרמנים, אשר איש-אמונם, מיסטר בן-משה החליט שה-מכוננית תעצור במקום, וכי שניים מחבריו — מרידור וסיקה — ייצאו ברגל לפאלוגיה כדי לאסוף ידיעות. השניים התרחקו והלכו כ-14 קילומטרים, אספו ידיעות על מערך האויב, עברו על פני בריגדה עיראקית שנחקעה בשטח המוצף, בדרכה לחום באנגלים. פעמים רבות שמעו את הזימום של מטוסי-הקרב הגרמניים, שהפציצו את שדה-התעופה חבניה, בו התרכז כל הכוח הבריטי.

בערב תור הנוג לבסיס, שם היכתה לו בשורת-איוב: המכוננית הופצצה על-ידי מטוס היינקה גרמני. מפקד הגדוד הבריטי ומיסטר בן-משה נהרגו. השלישי איבד את שתי רגליו, תרזי יצא ללא סריטה, אך סבל מהלם קשה. הם היו שני הארצישראליים הראשונים ששמעו באותו יום שלישי, והתואר, "אלוף" הוענק לו אחרי מותו.

הווי

על דאקפוף אקפוף

בתל-אביב, נשלחה אל הוקר פרשת הנסי קפה המזויף קופסת קפה מחברה ידועה בארץ, כדוגמה של קפה אמיתי, ונסתבר שהיתה מזויפת אף היא.

לא אחת, לא אחת!

ברמת הדסה, עשו הכנות לבואו של דוד בן-גוריון, נוכחו כי הכוונה לילד בן ארבע בשם דוד בן-גוריון מועטי, עולה מטוניס.

צדק צדק חרדוף

במינכן, גרמניה, אחר שבית-המשפט קבע כי לקוחו של עורכי-הדין מיינדל לא הועלב כאשר כונה על-ידי הנאשם, "אידיוט בחסד עליון", נדון מיינדל לשלושה חודשי מאסר וקנס של 300 מארקים על ביוון בית-המשפט כששאל: "האם כבוד העשפת חושב זאת לעלבון אם ארשה לעצמי לכנותו, על סמך החלטת זאת, "אידיוט בחסד עליון?"

זמן הוא כסף

בלונדון, אנגליה, הגיש לורנס לואל, 35 משפט נגד ארוסתו לשעבר, רוז בולדווין, 28, תבע פיצויים בסך אלף לירות לכיסוי הוצאות החיזור וביובו הזמן, "שאזר היה להקדיש לחיפוש אחר חומר נשי יותר מתאים".

אנשים

● כשנכנס שריהחקלאות קריש לזו לתפקידאו, ביקש מן הממשלה להקצות לו דירה של לא יותר מאשר שני חדרים. "אינני זקוק ליותר מזה", טען, "ולא אדע מה לעשות בדירה גדולה יותר." אולם נמצא, כנראה, מי שחשש מפני יצירת תקר דים של הסתפקות-במועט והשר קיבל על אפו ועל חמתו דירה בת חמישה חדרים. מיד קם לזו, חבר קבוצת דגניה ב', ונעל שלושה חדרים בדירה זו על מנעול וברתי.

● המשורר נתן אלתרמן כתב במדור רו בדבר, הטור השביעי: "העיקר לפעמים זאת הרגשנו מכבר, כראקטיביום או לאי אקטיביום. העיקר הוא שקצת בריחוק מן הספר ממשכים פה כולנו את קווי-הכתמי בזום".

● שריהפיתוח מררכי בנטוב, חבר קיבוץ מישר-העמק, אמר: "את הקשה נעשה היום. את הבלתי-אפשרי נעשה מחר, ולפעמים גם את הבלתי-אפשרי נעשה היום".

● בתו בת ה-11 של בנטוב, ארי-שבע: "אבי מפתח את הנגב, ובן-גור" יון מבטח אותו".

● המשורר חיים גורי: "מדינת ישראל נמצאת כיום במצבו של גיבור אחד הרומנים הצרפתים שאמר: יש פיתגם המדבר על הקש האחרון ששבר את גב הגמל. אך השאלה המעניינת אותי היא, מה היה מי שקל המיטען שעל גב הגמל לפני הקש האחרון." גם השאלה העיקרית של המדינה היא, מה מי שקל המיטען רגע אחד לפני שהגב נשבר. זה הרגע המכריע."